

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نام درس

شرح زیارت جامعه کبیره (۳)

جلسات ۶۵ تا ۹۶

سرفصل جلسات

استاد

حضرت آیت الله محمدی ری شهری

تنظیم:

آموزش‌های آزاد مرکز آموزش الکترونیکی دانشگاه قرآن و حدیث

دی ماه ۱۳۹۶

فهرست جلسات

۳.....	جلسه ۶۵.....
۳.....	جلسه ۶۶ و ۶۷.....
۴.....	جلسه ۶۸.....
۵.....	جلسه ۶۹.....
۶.....	جلسه ۷۰.....
۶.....	جلسه ۷۱.....
۷.....	جلسه ۷۲.....
۸.....	جلسه ۷۳.....
۸.....	جلسه ۷۴.....
۸.....	جلسه ۷۵.....
۹.....	جلسه ۷۶ و ۷۷.....
۱۰.....	جلسه ۷۸.....
۱۰.....	جلسه ۷۹.....
۱۱.....	جلسه ۸۰.....
۱۲.....	جلسه ۸۱.....
۱۲.....	جلسه ۸۲.....
۱۳.....	جلسه ۸۳.....
۱۳.....	جلسه ۸۴.....
۱۴.....	جلسه ۸۵ و ۸۶.....
۱۵.....	جلسه ۸۷.....
۱۵.....	جلسه ۸۹.....
۱۵.....	جلسه ۹۰ و ۹۱.....
۱۶.....	جلسه ۹۲ و ۹۳.....
۱۶.....	جلسه ۹۴.....
۱۷.....	جلسه ۹۵.....
۱۷.....	جلسه ۹۶ و ۹۷.....

جلسه ۶۵

اعتراف زائر به نبوت و رسالت پیامبر اکرم (ص)

آثار شناخت نبوت نیز مراتب دارد؟

مراتب خدشناسی

- اسلام
- ایمان
- یقین

مراتب پیغمبر شناسی

- اقرار زبانی به نبوت
- باور دل به نبوت

مشاهده آثار نبوت پیامبر اکرم (ص) با دیده دل

شهود آثار نبوت توسط امام علی (ع)

پس از ظهور حضرت بقیة الله، چه ادیانی خواهند بود؟

عبارت ارسله بالهدی به آیه ۳۳ سوره توبه اشارت دارد

روایت امام صادق درباره تأویل آیه ۳۳ سوره توبه

نکته ای مهم در باب حدیث کساء

جلسه ۶۶ و ۶۷

و أشهد أنکم الائمه الراشدون المهدیون المعصومون

معنای اشهد انکم الائمه الراشدون المهدیون

اشاره به آیه ۷ سوره حجرات

أهل بیت مصداق اتم أولئک هم الراشدون

مهمترین ویژگی ائمه (ع) چیست؟

مهمترین اختلاف شیعه و سنی چیست؟

آیه ۲۳ از سوره مبارکه احزاب، کدام یک از اعتقادات شیعه را تبیین می‌کند؟

ولی عصر عجل الله جلوه گاه کدام یک از صفات الهی است؟

اعتراف زائر به عصمت اهل بیت

کدام فراز از زیارت جامعه کبیره مأخوذ از آیه تطهیر است؟

آیه تطهیر (احزاب/۳۳) تبیین کننده کدام عقیده شیعه است؟

معانی عصمت

• مصونیت از گناه

• مصونیت از اشتباه

سؤال: آیا عصمت امام جبری است یا اختیاری؟

• عصمت امام از اشتباه کردن جبری است

• عصمت امام از گناه کردن اختیاری است

رابطه عصمت با تصمیم و اراده چیست؟

راه رسیدن به مقام عصمت چیست؟

رابطه عصمت با عنایت خداوند چیست؟

پرسش و پاسخ: با توجه به اینکه عصمت کسب کردنی است چطور می‌شود این مطلب را با اینکه ائمه از لحظه تولد

معصوم بوده اند جمع کرد؟

جلسه ۶۸

ألمکرمون المقربون المتقون الصادقون المصطفون المطيعون لله القوامون بأمره العاملون بإرادته الفائزون بكرامته

اصطفاکم بعلمه و ارتضاکم لغیبتہ و اختارکم لسره

ترجمه عبارت

• مقربون: نزدیک شدگان

• متقون: پارسایان

• صادقون: راستگویان

• المصطفاء: برگزیدگان

• مطيعون: فرمانبران

• قوامون: قیام کنندگان

- عاملون: عمل کنندگان
- فائزون: دست یافتگان
- اصطفاکم: شما را برگزید
- لغیبه: برای غیب خودش

و ارتضاکم اشاره‌ای است به آیه **إِلَّا مَنْ ارْتَضَىٰ مِنْ رَسُولٍ**

بخشی از خبرهای غیبی از زبان امیرالمؤمنین علیه السلام

داستان تردید یکی از یاران امام علی در نبرد نهروان و خبر غیبی امیرمؤمنان

سؤال: علم غیب به چه کسانی داده می‌شود؟

کاربرد علم غیب در زندگی معصومین علیهم السلام

• سؤال: آیا ائمه علیهم السلام با کمک از علم غیب زندگی می‌کردند؟

• سؤال: پیامبر و معصومین علیهم السلام در چه مواقعی از علم غیب استفاده می‌کردند؟

پرسش و پاسخ: اگر ائمه علیهم السلام علم غیب داشتند، چرا توطئه دشمنان را خنثی نمی‌کردند و به شهادت می‌رسیدند؟

جلسه ۶۹

واختارکم لسره و حفظه لسره

سؤال: سری که خداوند متعال به اهل بیت علیهم السلام آموخته و آنان را نگهبانان راز خود قرار داده است چیست؟

• سؤال: اگر کسی بخواهد راجع به علم اهل بیت علیهم السلام تحقیق کند به کجا مراجعه کند؟

• پاسخ: جلد ده از موسوعه و یا کتاب اهل بیت در قرآن و حدیث

واجبتاکم بقدرته

علت انتخاب ائمه (ع) چیست؟

واجبتاکم اشاره‌ای است به آیه **فاجتباہ ربُّہ فجعله من الصالحین**

عزت دائمی چیست؟

عزت دائمی به چه دلیل داده می‌شود؟

انواع هدایت کدام است؟

ائمه علیهم السلام شامل کدام نوع هدایت هستند؟

خداوند چه کسانی را متعهد شده است که به مقصد برساند؟

هدایت ایصالی چیست؟

پرسش و پاسخ: مراتب هدایت ایصالی چیست؟ و آیا هدایت ایصالی جبری نیست؟

جلسه ۷۰

و خصکم برهانه و انتجبکم لنوره

اطلاق دو ویژگی برهان و نور به معصومین علیهم السلام

معانی برهان چیست؟

- مطلق دلیل: قُلْ هَاتُوا بُرْهَانَكُمْ
- قرآن: قَدْ جَاءَكُمْ بُرْهَانٌ مِنْ رَبِّكُمْ
- معجزه انبیاء: فذانک برهانان من ربک

چرا به قرآن، برهان گفته می‌شود؟

چگونه می‌توان تمامی معانی برهان را بر امامان تطبیق کرد؟

نمونه‌ای از معجزات ولی عصر علیه السلام

و ایدکم بروحه

معنای ایدکم بروحه: به روح خود شما را یاری و تأیید کرد

ایدکم بروحه اشاره‌ای است به آیه وَاَیَّدْهُمْ بِرُوحٍ مِنْهُ

جلسه ۷۱

أیدکم بروحه

معانی روح خدا

- روح القدس
- فرشته‌ای مخصوص
- روح مقدس پیامبر اسلام

امامان چگونه به وسیله روح خدا تأیید می‌شوند؟

القاء انحراف در دل انسانهای ناشایسته توسط شیاطین

لقاء افكار نورانی در دل انسانهای مؤمن (حزب الله) توسط روح خدا (فرشته)

اهل بیت پیشوای حزب الله

و رضیکم خلفاء فی أرضه

و رضیکم خلفاء... اشاره‌ای است به آیه **إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً...**

عدل مطلق تنها در حکومت ولی عصر است

تنها کسی که شایستگی حکومت بر مردم را دارد خلیفه الله است

و حججا علی بریته و انصارا لدینه

معنای انصارا لدینه چیست؟

چه کسی می‌تواند یاور دین خدا باشد؟

روایتی جالب در باب مشخصه کسی که یاور دین است

جلسه ۷۲

و خزنة لعلمه و مستودعا لحکمه و تراجمه لوجیه

معنای تراجم: جمع ترجمان: کسی که مطلبی را به زبان دیگری بیان می‌کند

انواع وحی بر پیامبر اکرم (ص) چگونه است؟

- وحی قرآنی (لفظ و معنا از طرف خداوند است)
- وحی غیر قرآنی (لفظ از پیامبر اکرم ولی معنا از خداوند است)

معنای حدیث قدسی چیست؟

مراتب قرآن شناسی از دیدگاه زین العابدین علیه السلام چگونه است؟

۱. عبارت و الفاظ قرآن
۲. اشاره های قرآن (برخی آیات قرآن اشاره به آیه ای دیگر دارد)
۳. لطائف قرآن (رمز و رازها)
۴. حقایق قرآن

هر کدام از مراتب شناخت قرآن مختص چه کسانی است؟

بالاترین مراتب شناخت قرآن کدام است و اختصاص به چه کسانی دارد؟

قرآن شناس کامل از دیدگاه امام باقر علیه السلام کیست؟

جلسه ۷۳

و ارکان لتوحیده

معنای رکن چیست؟

اقسام رکن کدام است؟

- رکن مادی: وجود عنصری امام باعث آرامش است
- رکن معنوی: نقش امامان در تکامل ایمان انسانها

روایاتی در باب ارکان توحید

در چه صورت انسان به کامیابی می‌رسد؟

تحقق توحید واقعی در گرو چیست؟

ارکان توحید چیست؟

امامان چگونه ارکان توحید در جامعه هستند؟

روایت سلسله الذهب چه حقیقتی را بیان می‌فرماید؟

رکن و شرط توحید چیست؟

عامل رستگاری چیست؟

جلسه ۷۴

و شهداء علی خلقه

شهداء علی خلقه اشاره‌ای است به آیه و کذلک جعلناکم أمه وسطاً

امه وسطا چه کسانی هستند؟

عین الله چه کسی است؟

و اعلاما لعباده و منارا فی بلاده و ادلاء علی صراط....

جلسه ۷۵

عصمکم الله من الزلل و أمنکم من الفتن....

معنای زلل: لغزش

انواع لغزش:

- لغزش اعتقادی
- لغزش اخلاقی
- لغزش عملی

آیا اهل بیت علیهم السلام مرتکب لغزش می‌شوند؟

معنای فتن چیست؟

معانی فتنه چیست؟

- آزمایش
- فریب

تفاوت آزمایش‌های الهی با دیگر آزمون‌ها چیست؟

آیا امامان هم دچار فریبهای شیطان می‌شوند؟

و طهرکم من الدنس و أذهب عنکم الرجس و طهرکم تطهیرا

دنس به چه معناست؟

انواع پلیدی کدام است؟

رجس به چه معناست؟

انواع تطهیر چیست؟

و یطهرکم تطهیرا اشاره‌ای است به آیه لیذهب عنکم الرجس

رابطه عصمت و مجاهدت

شرط توفیق یافتن چیست؟

رابطه توفیق و اخلاص اشاره‌ای است به آیه والذین جاهدوا فینا لنهیدینهم...

جلسه ۷۶ و ۷۷

فعظمتم جلاله و اکبرتم شأنه و مجدتم کرمه و أدمتم ذکره

اهل بیت علیهم السلام مظهر و مظهر شکوه الهی

مراد از آیت الله چیست؟

صفت آیت الله العظمی به چه کسی تعلق دارد؟

فرازهایی از دعای امیرالمؤمنین (ع)

شناخت خدا

راه رسیدن به شناخت حقیقی چیست؟

روایت امیر المؤمنین درباره عظمت خداوند

روایت پیامبر درباره آسمانها

روایت امام صادق درباره عرش خدا

جلسه ۷۸

و بذلتم أنفسکم فی مرضاتہ

معنای بذل چیست؟

معنای بذل چیست؟

تفاوت بذل و هبه چیست؟

چرا ائمه علیهم السلام، جان خود را بذل کردند؟

عامل اصلی خوشنودی خدا چیست؟

مهمترین نعمت بهشت چیست؟

صبر از دیدگاه ائمه علیهم السلام

جلسه ۷۹

و أقمتم الصلاة

معنای اقامه

- وفادار کردن دیگران به نماز
- استوار کردن نماز (هماهنگی ظاهر با باطن نماز)
- میزان کردن ظاهر و باطن نماز

- مرتبط کردن صوت نماز به مراتب باطنی آن

نماز واقعی چگونه قابل دستیابی است؟

سخن امام خمینی پیرامون نماز

ویژگی نماز پیامبر اکرم (ص)

ویژگی نماز امیرالمؤمنین (ع)

ویژگی نماز حضرت زهرا (س)

پرسش و پاسخ:

آیا نماز با حضور قلب اولویت دارد یا نماز جماعت؟

جلسه ۸۰

و آتیتیم الزکاة

معانی زکات در لغت:

- طهارت
- پاکی
- رشد
- نمو
- شکوفایی
- ستایش

معنای زکات در قرآن کریم بر اساس آیه شریفه «یقیمون الصلوة و یؤتون الزکاة» چیست؟

موارد کاربرد زکاة در قرآن کریم چگونه است؟

مراتب زکات

- زکات ظاهری
- زکات باطنی

زکات ظاهری چیست؟

زکات باطنی چیست؟

فلسفه زکات چیست؟

پرسش و پاسخ:

آیا عبارت زکات شامل خمس هم می‌شود؟

جلسه ۸۱

و أمرتم بالمعروف و نهیتم عن المنکر

به چه کاری معروف گفته می‌شود؟

نخستین و مهمترین ویژگی جامعه اسلامی چیست؟

ویژگی بهترین امت چیست؟

چرا امت اسلامی بهترین امت نامیده شده‌اند؟

پیام‌های این فراز از زیارت

اهل بیت معیار معروف و منکر هستند

روش امر به معروف و نهی از منکر را باید از اهل بیت آموخت

شیوه امر به معروف موسی ابن جعفر علیه السلام در داستان بشر حافی

شیوه امر به معروف حسنین علیهم السلام در داستان تعلیم وضو به پیرمرد

پرسش و پاسخ:

شرایط امر معروف و نهی از منکر چیست؟

جلسه ۸۲

و جاهدتم فی الله حق جهاده حتی اعلنتم دعوته و بینتم فرائضه و اقمتم حدوده

جهاد در راه خدا به چه معناست؟

و جاهدتم فی الله اشاره‌ای است به آیه وجاهدوا فی الله حق جهاده

روایت امام صادق در تفسیر آیه وجاهدوا فی الله...

روایت ابن ابی الحدید از امام زین العابدین علیه السلام

خدمت به مردم چه نسبتی با جهاد دارد

بیشترین و بزرگترین عبادات اهل بیت

جلسه ۸۳

تفسیر « و جاهدتم فی الله حق جهاده»

تفسیر « اقمتم حدوده »

أهل بیت علیهم السلام چگونه در راه خدا جهاد کرده اند؟

أهل بیت علیهم السلام چگونه حدود خدا را اقامه کرده اند؟

تفسیر « و نشرتم شرائع احکامه»

راه رسیدن به احکام چیست؟

مقصود از شرایع احکام چیست؟

باتقواترین مردم کیست؟

دین در سه جمله خلاصه می‌شود: حق گفتن، به عدل حکم کردن و وفای به عهد

جلسه ۸۴

و سنتتم سنته، و صرتم فی ذالک منه الی الرضا

سنت یعنی چه؟

سنت پسندیده و ناپسند چیست؟

پایه گذار فرهنگ صحیح دینی چیست؟

اصلی ترین تفاوت مکتب شیعه و سنی چیست؟

روایتی در باب پاداش برپایی سنت پسندیده و جزای برپایی سنت نکوهیده

نمونه هایی از سنتهایی که باید به آن پرداخته شود

جلسه ۸۵ و ۸۶

و صرتم فی ذالک منه الرضا و سلمتم له انقضاء و صدقتم من رسله من مزی

مقام رضا به چه معناست؟

چگونگی دستیابی به مقام رضا جهت کسب آرامش روانی

یکی از خصوصیات فردی که به مقام رضا رسیده

یکی از ثمرات دستیابی به مقام رضا

روایاتی در باب اهمیت مقام رضا

روایت امام علی علیه السلام درباره رابطه آرامش و مقام رضا

بالاترین درجه یقین چیست؟

یکی از ویژگیهای پیامبر اکرم (ص) این بود که افسوس به گذشته نمی خوردند

آثار رضامندی چیست؟

مقام تسلیم چگونه است؟

پرسش و پاسخ:

نسبت مقام رضا و اینکه انسان دعا می کند چیست؟

مکتب اهل بیت موجب آرامش است

سؤال:

۱. ارتباط این عبارت با فرازهای قبل چیست؟

۲. هدف و پیام این عبارت چیست؟

و صدقتم من رسله من مزی اشاره‌ای است به آیه والمؤمنون کُلُّ آمن بالله...

پیام این فراز چیست؟

اگر کسی بخواهد به همه پیامبران معتقد باشد باید به شیوه عملکرد اهل بیت عمل کند

ایمان به پیامبران گذشته چه اثری دارد؟

جلسه ۸۷

فالراغب عنکم مارق، و الالزام لکم لاحق، و المقصر فی حکمکم زاهق

ترجمه

اجتناب از افراط و تفریط دینی

اهل بیت تنها کسانی هستند که میتوانند رهبری جامعه را بر عهده بگیرند

نمونه هایی از تندروی دینی

والحق معکم و فیکم و منکم و الیکم و أنتم أهله و معدنه و میراث النبوه عندکم

حق چیست؟

والحق معکم... اشاره‌ای است به آیه أنزل من السماء ماء... كذلك یضرب الله الحقّ والباطل

معیار حق چیست؟

بیان زیبایی امام علی علیه السلام پیرامون شناخت حق

داستان حارث درباره معیار حق در پیکار جمل

جلسه ۸۹

و میراث النبوه عندکم و إیاب الخلق إلیکم و حسابهم علیکم

تبیین مقام اهل بیت در قیامت

جایگاه اهل بیت علیه السلام در قیامت چگونه است؟

سؤال:

ما در آیه ۲۶ سوره غاشیه می بینیم که خداوند متعال میفرماید بازگشت مردم به سوی ماست و رسیدگی به حساب آنها

با ماست پس چرا در این فراز از زیارت جامعه آمده است که بازگشت مردم و محاسبه آنها با اهل بیت است؟

روایاتی در باب مقام اهل بیت در قیامت

جلسه ۹۰ و ۹۱

و فصل الخطاب عندکم

معنای لغوی فصل الخطاب چیست؟

فصل الخطاب اشاره‌ای است به آیه و آتیناه الحکمه و فصل الخطاب

فصل الخطاب به چه کسانی عنایت شده است

ویژگیهای خاندان رسالت

معانی فصل الخطاب چیست؟

۱. کسانی که زیبا و روشن سخن می‌گویند

۲. قوانینی که خاتمه دهنده نزاع است

۳. داوری بر اساس واقع

۴. دانستن زبانهای گوناگون

نمونه ای از قضاوت حضرت داوود

جلسه ۹۲ و ۹۳

آیات الله لدیکم و عزائمہ فیکم

جایگاه اهل بیت در نظام هستی و مقامات معنوی اهل بیت علیهم السلام

کاربردهای آیه در قرآن کریم

- انواع آفریده ها
- معجزات انبیا
- قطعات معین هر سوره

نظر علامه مجلسی درباره عزائم

نمونه‌های کرائم القرآن

کرائم قرآن درباره چه کسانی است؟

جلسه ۹۴

اطاعت توأم با محبت از رهبری دینی

برخی از ویژگی‌های اهل بیت علیهم السلام:

- چراغ و راهنمای توحید
- علم قرآن نزد ایشان

• معجزه انبیاء نزد ایشان

مراد از امره الیکم

و امره اشاره‌ای است به آیه اطیعوا الله و اطیعوا الرسول واولی الامر منکم

احادیثی پیرامون فضیلت اهل بیت علیه السلام

اهمیت نزدیک شدن به اهل بیت علیهم السلام

روایت پیامبر درباره ولایت اهل بیت

معنای من والاکم فقد والی الله

معنای و من عاداکم فقد عادی الله

روایت پیامبر درباره دشمنی با اهل بیت

معنای اعتصام

من اعتصم بکم اشاره‌ای است به آیه واعتصموا بحبل الله

جلسه ۹۵

أنتم الصراط الأقوم

اشاره به آیه ۹ از سوره اسراء: إن هذا القرآن یهدی هی أقوم

بهترین راه زندگی کدام است؟

چرا در نمازهای پنجگانه اهدنا الصراط المستقیم را تکرار می کنیم؟

معانی صراط مستقیم در قرآن و حدیث

• دین اسلام

• بندگی خدا

• راه معرفت خدا

• راه محبت خدا

• امام مفترض الطاعة

جلسه ۹۶ و ۹۷

و شهداء دارالفناء و شفعاء دارالبقاء و الرحمة الموصولة

تداوم رحمت الهی به وسیله خاندان رسالت

اهل بیت

- شاهد و ناظر اعمال انسان در دنیا
- مسئول رسیدگی به پرونده اعمال انسان در آخرت
- شفیع انسان‌ها در آخرت (در صورت شایستگی)

معنای شهید چیست؟

چرا به کشته شده در نبرد، شهید گفته می‌شود؟

مفهوم شفاعت چیست؟

والرحمة الموصولة اشاره‌ای است به آیه ولقد وصلنا لهم القول لعلهم يتذكرون

شفاعت در قرآن

شفاعت کنندگان چه کسانی هستند؟

۱. قرآن
۲. خویشاوند
۳. صفت امانت داری
۴. پیامبر اسلام
۵. اهل بیت
۶. کارهای خوب
۷. انسان‌های خوب

روایت پیامبر درباره انواع شفیع در قیامت

تداوم رحمت الهی

اهل بیت در دنیا ناظر اعمال انسان هستند و در آخرت محاسب و شفیع هستند و در نتیجه رحمت موصوله هستند

بالاترین مقام شفاعت متعلق به کدام یک از شفیعیان است؟